

Bevindingen ecologisch onderzoek stadspark Bijlmerweide

Bevindingen ecologisch onderzoek stadspark Bijlmerweide

Auteur T. Ursinus

Opdrachtgever Deelgemeente Amsterdam Zuidoost
Projectnummer 12.042
Ingen juli 2012

foto omslag Gedeelte van het stadspark Bijlmerweide

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Beschrijving	5
Waarnemingen	7
Conclusie en advies	13

Inleiding

De deelgemeente Amsterdam Zuidoost is voornemens om een bestemmingsplan op te stellen ten behoeve van de Bijlmerweide. In het bestemmingsplan wordt compensatie ten behoeve van de uitbreiding van de Gaasperweg opgenomen.

De compensatie betreft:

- Aanleggen van natuurvriendelijke oevers ter plaatse van bestaande oevers;
- Aanleggen van poelen;
- Aanleggen van broeihopen;
- Creëren van geschikte overwinteringsplaatsen;
- Aanpassen van het zanddepot;
- Realiseren van enkele faunapassages.

Om te kunnen beoordelen of er beschermde planten- en diersoorten ter plaatse van de ontwikkelingen voorkomen, is op d.d. 24 mei 2012 en d.d. 31 mei 2012 een bezoek gebracht aan het stadspark Bijlmerweide door een ecooloog van bureau Els & Linde B.V.. Gezien de omvang van het gebied, is besloten het oriënterend onderzoek te verdelen over twee onderzoeksdagen. Ter plekke is beoordeeld of er sprake is van potentieel aanwezige beschermde soorten en of deze schade ondervinden van de ontwikkelingen. Voor het schatten van de aanwezigheid van beschermde soorten is onderzocht welke landschapselementen en habitats aanwezig zijn binnen de planlocaties of de directe omgeving. Aanvullend is een bureaustudie verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in de omgeving.

Beschrijving

De Bijlmerweide is een stadspark dat tevens als afscherming van de rijksweg functioneert. Het park wordt op een ecologische wijze beheerd en heeft daardoor een grote verscheidenheid aan soorten en habitats. Het gebied wat onderzocht is ligt aan de oostzijde van Amsterdam Zuidoost. Het grootste deel van het park bestaat uit graslanden. In het park zijn ook ruigere plekken en zijn verschillende waterpartijen aanwezig.

- **Natura 2000, Nationaal Landschap en Ecologische Hoofdstructuur (EHS)**
Op circa 2,9 kilometer afstand van het stadspark Bijlmerweide, ligt het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Op een grotere afstand - zo'n 6,1 kilometer - liggen de Natura 2000 gebieden Oostelijke Vechtplassen en Naardermeer. Het stadspark Bijlmerweide grenst aan het Nationaal Landschap Groene Hart en het gebied wat is aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De kans op effecten op de Natura 2000 gebieden worden als marginaal ingeschat. Gezien de voorgenomen natuurontwikkelingen in het stadspark Bijlmerweide, zal er een positief effect op het Nationaal Landschap en de Ecologische Hoofdstructuur ontstaan.

Ligging Natura 2000 gebieden ten opzichte van het stadspark Bijlmerweide

Ligging Ecologische Hoofdstructuur ten opzichte van het stadspark Bijlmerweide.

Ligging Nationaal Landschap ten opzichte van het stadspark Bijlmerweide.

Waarnemingen

Tijdens het veldbezoek op 24 mei 2012 en 31 mei 2012 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen het plangebied. Daarvoor is gezocht naar sporen of andere aanwijzingen van dieren en is op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en het habitat beoordeeld of er leefgebieden aanwezig kunnen zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd ander andere naar de verspreiding van de potentiële aanwezige planten en dieren.

■ Vegetatie

Op de meeste planlocaties is er sprake van dichte vegetatie waarbij veel dominante en snel groeiende soorten aanwezig zijn. De kruidlaag is goed ontwikkeld en op veel plaatsen verruigd. De vegetatie langs de oevers gaat vanaf het water gezien geleidelijk over in steeds drogere planten. De meeste oevers zijn steil en beschikken over een houten beschoeiing. Op een aantal plaatsen ontbreekt de houten beschoeiing. Hier zijn flauwe oevers ontstaan die meer variatie en ruimte bieden voor oeverbegroeiing. In de droge zones staan verspreid enkele bomen en is struweelbegroeiing in grote mate aanwezig. Op plekken waar voldoende licht op het waterlichaam kan doordringen, is de watervegetatie goed ontwikkeld. Een gedeelte van de oever - zoals aangegeven op kaart 1a - is afgezet met houten palen. Hier worden geen maaiwerkzaamheden uitgevoerd.

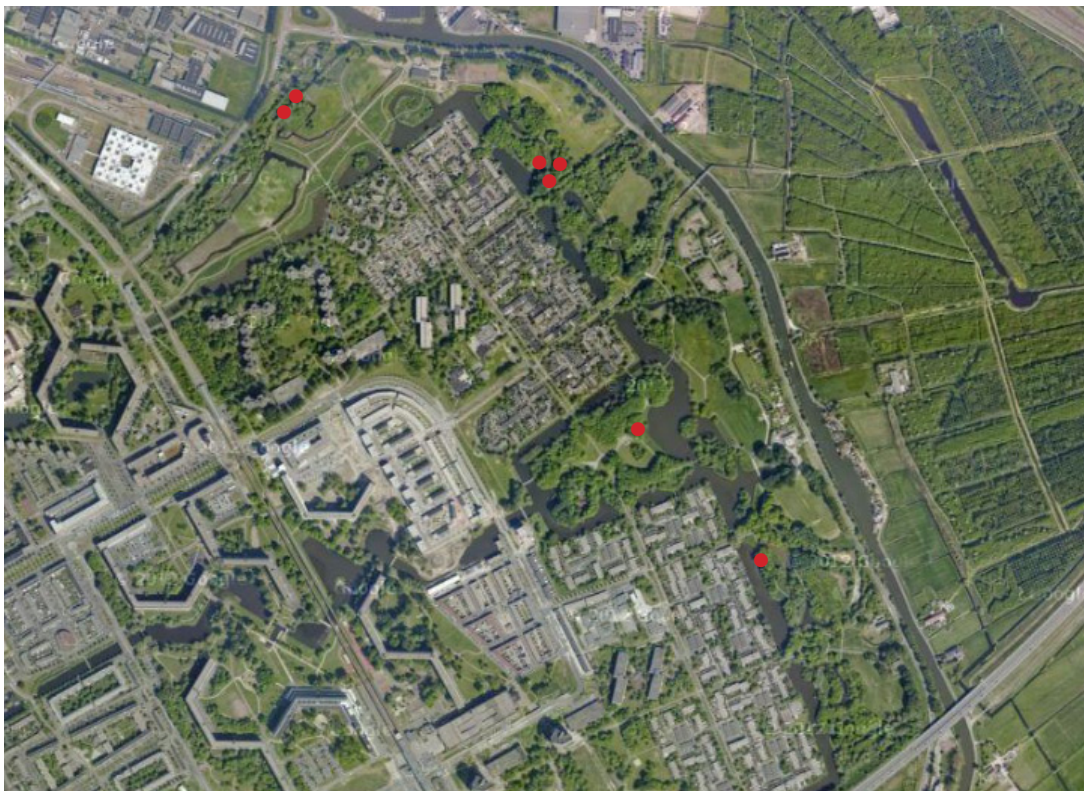
standplaats in het wild groeiende orchideeën.

Aangenomen wordt dat het hier gaat om een standplaats van in het wild groeiende orchideeën. Niet is uit te sluiten dat de rietorchis een standplaats heeft binnen de verschillende planlocaties. De rietorchis wordt door de ecologische atlas van de gemeente Amsterdam gemeld in het stadspark Bijlmerweide.

Nader onderzoek zal meer uitsluitsel moeten geven over het voorkomen van beschermde planten binnen de verschillende planlocaties.

■ **Zoogdieren**

Verspreid over de verschillende planlocaties staan enkele bomen die holen en spleten bevatten die in potentie geschikt zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen. De meest waarschijnlijke soorten zijn de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Genoemde soorten zijn overigens in de Bijlmerweide en de omgeving niet bekend. Het is niet uit te sluiten dat boven de watergangen vleermuizen - waaronder de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)- jagen. De gewone dwergvleermuis wordt door zoogdieratlas voor de directe omgeving gemeld. Het stadspark kan een essentieel jachtgebied vormen voor verschillende soorten. Om vast te stellen of er verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen de verschillende planlocaties, zal een afdoend vleermuizenonderzoek in de geschikte periode moeten worden uitgevoerd.

Holle bomen die in potentie geschikt zijn als vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen.

- **Vogels**

In de bomen en de struweelbegroeiing langs de oevers zijn diverse zangvogels gehoord. In één boom langs de oever is een nest met jongen van de grote bonte specht (*Dendrocopos major*) waargenomen. De ijsvogel (*Alcedo atthis*) wordt door de ecologische atlas van de gemeente Amsterdam in het stadspark Bijlmerweide gemeld. Niet is uit te sluiten dat deze soort nestelt langs de steile oeverranden. Tevens kan de struweelbegroeiing langs de oevers als uitvalsbasis dienen. Tijdens het oriënterend onderzoek zijn soorten als wilde eend (*Anas platyrhynchos*), aalscholver (*Phalacrocorax carbo*), fuut (*Podiceps cristatus*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*), grauwe gans (*Anser anser*), waterhoen (*Gallinula chloropus*) en knobbelzwaan (*Cygnus olor*) waargenomen. Bovengenoemde soorten vinden allen een nestplaats binnen het stadspark Bijlmerweide.

Nest met jongen van de grote bonte specht.

- **Herpetofauna & vissen**

Op plaatsen waar de watervegetatie goed is ontwikkeld, is de bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) waargenomen. De meeste oevers zijn steil en beschikken over een houten beschoeiing. Dit is ongunstig voor amfibieën die hierdoor moeilijk het water in c.q. uit kunnen komen. watervegetatie is dan van essentieel belang. Op plaatsen waar de oever beschoeiing ontbreekt, zijn flauwe oevers ontstaan. Op deze plaatsen is het voorkomen van amfibieën groot. Het voorkomen van beschermde soorten binnen de planlocaties is niet uit te sluiten. Nader onderzoek zal meer uitsluitsel moeten geven.

In het stadspark Bijlmerweide is een broedhoop voor de ringslang (*Natrix natrix*) aangelegd, waar de soort zijn eieren kan afzetten. De ringslang is een watergebonden slang en bewoont graag rietkragen en andere ruigtes. De ringslang kan verspreid in het gehele stadspark voorkomen.

In de watergangen kunnen soorten brasem (*Abramis brama*), snoekbaars (*Sander lucioperca*), pos (*Gymnocephalus cernuus*), karper (*Cyprinus carpio*), ruisvoorn (*Scardinius erythrophthalmus*), zeelt (*Tinca tinca*), kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en bittervoorn (*Rhodeus amarus*) voorkomen. De bittervoorn wordt door de ecologische atlas van de gemeente Amsterdam in de watergangen van het stadspark Bijlmerweide gemeld. Voor de geplande ontwikkelingen is een onderzoek naar de visfauna in de watergangen is noodzakelijk.

Jong van de grote bonte specht.

Waterhoen met jongen.

Karper.

Broeihoop ringslang.

Conclusie en advies

Uit het oriënterend onderzoek van d.d. 24 mei 2012 en d.d. 31 mei 2012 blijkt dat het voorkomen van beschermde plantensoorten binnen de verschillende planlocaties niet is uit te sluiten.

De rietorchis wordt door de ecologische atlas van de gemeente Amsterdam in het stadspark Bijlmerweide gemeld. De standplaatsen van de rietorchis zullen tijdens het afdoend onderzoek moeten worden vastgesteld, waarnaar eventuele verplaatsing van deze soort naar nieuwe geschikte locaties tot de mogelijkheden behoort. De soort wordt hierdoor niet definitief aan de natuur onttrokken maar wordt beschermd tegen nadelige effecten van de voorgenomen natuurontwikkelingen. Verplaatsing dient dan onder begeleiding van een ecooloog te worden uitgevoerd. Voor het verplaatsen is een ontheffing van de Flora en faunawet noodzakelijk.

De oever - zoals aangegeven op kaart 1a - is deels afgezet door houten palen, waarbinnen geen maaiwerkzaamheden mogen worden uitgevoerd. Aangenomen wordt dat het hier gaat om een standplaats van in het wild groeiende orchideeën. Nader onderzoek zal meer uitsluitsel moeten geven over het daadwerkelijk voorkomen van de orchidee op deze locatie. Zoals bij de rietorchis kan verplaatsing naar nieuwe geschikte locaties een mogelijkheid zijn.

Verspreidt over de verschillende planlocaties staan enkele bomen die hopen en spleten bevatten die in potentie geschikt zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen. Om vast te stellen of er verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen de verschillende planlocaties, is een afdoend vleermuizenonderzoek in de geschikte periode noodzakelijk.

Bij het kappen van bomen met aanwezige holten en spleten, is sprake van aantasting van de functionaliteit van eventuele vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Een ontheffing is wegens deze overtreding van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en Faunawet, noodzakelijk.

Om verstoring van broedvogels in de bomen c,q, struweelbegroeiing te voorkomen, dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Volgens de ecologische atlas van de gemeente Amsterdam komt de ijsvogel voor in het stadspark Bijlmerweide. De ijsvogel wordt volgens de Flora- en Faunawet niet beschouwd als een vogel met een vaste verblijfplaats. De ijsvogel graaft in de oever een nesttunnel en gebruikt de begroeiing langs watergangen als uitvalsbasis. Van belang is om de gunstige omstandigheden van de ijsvogel tijdens de voorgenomen natuurontwikkelingen opnieuw te integreren.

Er is een kans op het voorkomen van beschermde amfibieën in c.q. langs de watergangen. Om vast te stellen welke soorten binnen de planlocaties voorkomen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Eventuele aanwezige amfibieën moeten voor de geplande werkzaamheden worden uitgezet naar andere geschikte locaties binnen het stadspark Bijlmerweide. Het aanbrengen van een amfibiewerende strip ter plaatse van de geplande werkzaamheden c.q. het plaatsen van een amfibieënscherm kan een goede oplossing zijn. Voordat het amfibieënscherm wordt geplaatst dient voorafgaand aan het plaatsen van dit scherm gecontroleerd worden op aanwezige soorten om te voorkomen dat deze worden ingesloten. Als er beschermde amfibieën aanwezig zijn is een ontheffing van de Flora en faunawet noodzakelijk.

De ringslang kan binnen het gehele stadspark Bijlmerweide voorkomen. Aanwezigheid van deze soort binnen het stadspark is tevens bekend (ecologische atlas gemeente Amsterdam). Er zullen nieuwe broedhopen worden aangelegd ten gunste van deze soort. Van belang is te bepalen waar zich in het stadspark de potentiële voortplantings- of overwinteringslocaties bevinden. De kwetsbare periode van de ringslang loopt globaal van maart tot en met juli (voortplanting) en november tot en met maart (overwintering). De geplande werkzaamheden kunnen alleen worden uitgevoerd mits de voortplantings- of overwinteringslocatie ongeschikt is gemaakt voor de ringslang, waardoor deze soort zich niet kan vestigen. Aanwezige ringslangen binnen de planlocaties moeten elders in het stadspark worden uitgezet. Waarbij van belang is dat de ringslang erg trouw is aan de geboorteplaats. Voor de maatregelen is een ontheffing van de Flora en faunawet noodzakelijk.

Voor de geplande ontwikkelingen is een onderzoek naar de visfauna in de watergangen is noodzakelijk. Bij constatering van beschermde vissen in de watergangen zal conform de gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen moeten worden gehandeld.

Geadviseerd wordt om een algeheel onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van beschermde soorten binnen de verschillende planlocaties.